

Пасальський Олександр

студент гр. ФМСм-11,

Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент Гуцул І. А.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ У КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО СВІТОВОГО ПРОСТОРУ

Із моменту підписанням Угоди про асоціацію між Україною та ЄС наша країна взяла на себе низку зобов'язань, пов'язаних з необхідністю наближення вітчизняного законодавства до міжнародних правових норм. Зокрема, на виконання ст. 84 даної Угоди та з метою адаптації митного законодавства Україна повинна імплементувати низку основних положень Митного кодексу ЄС, у т. ч. щодо здійснення митного контролю та митного аудиту [1].

Взагалі після оголошення євроінтеграційного курсу та підписання Україною основних міжнародних законодавчих документів, що регулюють митну справу відбулося декілька спроб здійснити реформування митної служби з метою підвищення ефективності її діяльності та спрощення процедур митного контролю та митного оформлення.

Однією з проблем, яку не можна недооцінювати є недостатній рівень аналітично-пошукової роботи з відбору об'єктів для планових виїзних документальних перевірок, що є однією з причин того, що деяка частина таких перевірок не ефективними. Ефективній реалізації митного постаудиту імпортерських операцій сприятиме перегляд критеріїв визначення суб'єктів перевірок контролюючими органами. Головною метою тут має бути максимально можливе зменшення впливу – людського фактору при визначенні об'єкта для перевірки, а також застосування сукупності багатофакторних вибірок. Створена у даних цілях Автоматизована система аналізу та управління ризиками потребує удосконалення і інформаційного наповнення бази даних новими профілями ризику. Саме за допомогою даної системи відповідні підрозділи Управління податкового та митного аудиту зможуть перейти до автоматизації вибору об'єктів перевірки.

Використання інформаційних технологій є досить ефективним інструментом керування ризиками. Автоматизована система дозволяє

створити національну базу даних про всіх учасників торговельних відносин, угодах та умовах переміщення товарів, а також сформувати ризики порушення митних правил та моделі селекції в системі.

Забезпечення єдиних стандартів обміну даним на міжвідомчому рівні між

українськими правоохоронними та іншими відповідальними органами, які провадять моніторинг і контроль зовнішньоекономічних операцій, а також володіють оперативною інформацією, сприятиме подоланню або зменшенню бюрократичних, часових, технологічних та матеріальних витрат. Потребує спрощення і процедура надсилання запитів до митних органів інших держав, яка в Україні є надзвичайно тривалою.

Отже, основним завданням, яке стоїть перед нашою державою на даний момент, є створення таких регулятивних механізмів, у тому числі і в системі митного контролю та митного аудиту, що дозволить мінімізувати перешкоди до ведення господарської діяльності з одного боку, та забезпечити достатній рівень економічної безпеки держави з іншого. Реалізація заходів підвищення ефективності проведення процедур митного контролю на основі застосування методів аудиту та аналізу ризиків надасть можливість вирішити низку проблем, пов'язаних із захистом інтересів держави в частині протидії тіншовим обладкам, наповнення дохідної частини державного бюджету, а також дозволить спростити і прискорити оформлення товарів на кордоні.

Ще одним важливим кроком зі спрощення процедури митного контролю та підвищення його ефективності є впровадження інституту уповноважених (авторизованих) економічних операторів (далі - УЕО) для поліпшення якості та підвищення ефективності митного контролю.

Розроблена Всесвітньою митною організацією УЕО має на меті покращити контроль за безпекою ланцюга поставки товарів. Підприємство, яке демонструє високий рівень дотримання законодавства у своїй роботі, відповідає визначеним критеріям та отримало статус УЕО, отримує низку спрощень під час митного оформлення. До того ж запровадження УЕО – пряме зобов'язання України за Угодою про асоціацію з ЄС та одна з умов подальшої співпраці з МВФ.

Проте й до цього часу ВРУ не ухвалила законопроекти про внесення змін до Митного та Податкового кодексів України, що необхідні для запровадження інституту УЕО в Україні. Такий стан речей експерти з комітетів ВРУ пояснюють тим, що такий законопроект може містити

корупційні ризики та створювати передумови для отримання статусу УЕО недобросовісним бізнесом. Проте, за результатами опитування представниками рахункової палати США щодо ризиків впровадження УЕО в Україні, представники бізнесу оцінили ці ризики як мінімальні [2].

Водночас, було висловлено такі застереження щодо функціонування УЕО в Україні:

1. Нечіткість та незрозумілість норм законодавства, що регулює діяльність УЕО. Багато норм європейського права стосовно УЕО, які Україна має

імплементувати, мають не конкретизований або оціночний характер. Однак, у світовій практиці регулювання діяльності УЕО забезпечується великою кількістю допоміжних матеріалів та роз'яснень - рекомендації, керівництва та настанови ВМО та ЄС тощо. Очевидно, що за практичного впровадження інституту УЕО в Україні Уряду слід забезпечити наявність простих та зрозумілих рекомендацій для бізнесу з урахуванням європейського досвіду.

2. Необхідність надання митниці чутливої інформації, що становить комерційну таємницю. Переважна більшість бізнесу стурбована ризиками розголошення конфіденційної інформації, яка стане доступною митним органам, оскільки діючі УЕО та компанії, що претендують на такий статус, зобов'язані надавати митниці великий масив чутливої інформації про свою господарську діяльність.

Найбільш проблемними питаннями, що є суттєвими при запровадженні уповноважених економічних операторів в Україні на сьогодні залишаються:

- складність виконання критеріїв, яким має відповідати УЕО;
- необхідність проходження прискіпливої перевірки з боку митниці перед наданням статусу УЕО;
- суттєві фінансові та адміністративні витрати для відповідності критеріям УЕО;
- нечіткість та незрозумілість норм законодавства у сфері УЕО.

Для того, щоб інститут УЕО почав ефективно працювати в Україні, необхідне якнайшвидше прийняття на рівні законодавчої та виконавчої влади нормативно-правових актів з урахуванням норм законодавства ЄС.

Показовим є те, що на сьогодні країни, які вже запровадили інститут УЕО, активно на вимогу бізнесу аналізують можливість поширення переваг для УЕО на суміжні області, де вимагається безпечність та надійність, — зокрема, оподаткування, авіаційна безпека, безпечність та якість харчової продукції тощо. Наприклад, у Європейському Союзі для цілей ПДВ буде запроваджуватися статус «сертифікованого платника податків», аналогічний УЕО. Україні також варто звернути увагу на це зараз, а не чекати чергового відставання від економічних лідерів [3].

Таким чином впровадження інституту АЕО та прийняття відповідного законопроекту приведе до суттєвих спрощень митних формальностей для суб'єктів ЗЕД з високим рівнем довіри, які сформували її протягом тривалих років. Також з появою нової інституції почнеться закладання підвалин для майбутнього визнання органами країн ЄС статусу АЕО, що надається митними органами України, а це забезпечить участь українських операторів у формуванні, так званих, безпечних ланцюгів постачання товарів відповідно до вимог

Рамкових стандартів ВМО. Крім того впровадження АЕО сприятиме підвищенню здорової конкурентоспроможності українських підприємств на зовнішньому та внутрішньому ринках та поліпшенню іміджевої складової України у зовнішньоекономічних відносинах.

Література

1. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/4495-12>
2. Про внесення змін до Митного кодексу України та деяких інших законів України щодо запровадження механізму «єдиного вікна» та оптимізації здійснення контрольних процедур при переміщенні товарів через митний кордон України. Закон України від 06.09.2018 № 2530. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2530-19#n5>.
3. Харкавий М.О. Прагматика і проблематика пост-митного аудиту у контексті модернізації системи митного контролю в Україні. *Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету*. 2014. Вип. 22(2). С. 250-256.